

Protokoll nr 3 fört vid sammanträde med SKKF:s Etiska råd för begravningsverksamheten, den 8 september 2021.

Plats: SKKF:s kansli

Närvarande ledamöter: Kathrin Flossing, ordförande
Lars Sandman, närvarande per telefon
Esbjörn Hagberg
Örjan Wallin, närvarande per telefon
Dessutom närvarade: Jan Olov Andersson, sekreterare

§ 1

Mötets öppnande

Ordförande hälsade alla välkomna till dagens möte.

§ 2

Val av justerare

Att jämte ordföranden justera dagens protokoll valdes Örjan Wallin.

§ 3

Dagens frågor

Får man jogga på kyrkogårdar eller strider det mot några etiska regler? Är det lämpligt att ha picknick eller åka pulka på kyrkogården/begravningsplatsen? Är det passande med så kallade utegym eller lekplatser på eller i nära anslutning till kyrkogården/begravningsplatsen?

Rådet konstaterade att en kyrkogård eller begravningsplats är de dödas vilorum, att en begravningsplats ska hållas i ordnat och värdigt skick och att den helgd som tillkommer de dödas vilorum alltid ska iakttas. Jfr begravningslagen 2 kap. 12 §. Rådet konstaterar också att marken som sådan upplåtits för ett visst ändamål, dvs. att vara en kyrkogård eller begravningsplats.

Rådet menade att det måste få finnas en plats där det finns utrymme för att sörja och finna lugn och ro. Stillheten är en viktig del i sorgeprocessen. Respekten för de avlidna – och de sörjande - ska värnas. Kyrkogården ska därför vara en okränkbar plats. De sörjande måste vara de som har tolkningsföreträde när det gäller frågor om vad som är lämpligt utifrån behovet av stillhet och ro i sorgeprocessen.

I vår kultur finns det få "heliga" platser. Det är därför viktigt att kyrkogården får behålla sin status av att vara "helig", och då inte ur ett religiöst perspektiv. Den ska fredas och vara en plats för sorg och reflektion för alla som vill besöka den. Alla Helgons helg är ett tydligt

exempel på ett tillfälle när många besöker en kyrkogård/begravningsplats för att minnas och visa de avlidna sin aktning.

Rådet ansåg vidare att viss hänsyn till vad som kan vara lämpligt eller inte bör sättas i relation till storleken på begravningsplatsen och närheten till gravplatserna. Med detta i beaktande menade rådet att joggning på kyrkogårdens större huvudvägar inte behöver ses som kränkande eller olämpligt om det inte sker i närheten av gravplatserna. Att ha kyrkogården som picknickplats får däremot ses som direkt olämpligt. I samband med ett besök vid en enskild gravplats behöver det dock inte vara olämpligt att inta en enklare måltid. Det kan exempelvis ske vid en bemärkelsedag avseende den avlidne eller en religiös högtid.

En mindre lektyta på kyrkogården behöver inte heller vara olämplig, gärna då utformad som ett lärande om begravningsplatsen.

Att anordna ett utegym på begravningsplatsen menade rådet vara olämpligt då det är svårt att se att den typen av aktivitet hör hemma på en kyrkogård/begravningsplats.

Får en gravsten se ut hur som helst?

Det är en fråga som kan vara svår att ge ett entydigt svar på. Självklart får gravvården inte vara kränkande mot den döde eller de efterlevande. Men vad som är kränkande kan ändras över tid. I takt med att vårt samhälle utvecklas ändras också vår syn på vad som kan vara stötande och kränkande.

Begravningslagen hänvisar i sina paragrafer till att gravanordningen inte får strida mot vad som är avsett att gälla för den delen av begravningsplatsen där graven är belägen.

Gravrättsinnehavaren bestämmer gravanordningens utseende och beskaffenhet, medan upplåtaren får besluta om begränsningar i gravrättsinnehavarens bestämmanderätt för att tillgodose god gravkultur.

Vad anses då vara god gravvårdskultur?

Rådet diskuterade vad god gravvårdskultur är och konstaterade att gravanordningen inte får var stötande eller kränkande mot den avlidne, anhörig eller besökare av begravningsplatsen.

Rådet konstaterade vidare att gravrättsinnehavaren har stor frihet att utforma gravanordningen men att hänsyn måste tas till eventuella regler som kan finnas för respektive gravkvarter. Det är också viktigt att begravningshuvudmannen/upplåtaren är tydlig i sitt regelverk för respektive gravkvarter så att gravrättsinnehavaren kan få vägledning i valet av gravplats och gravanordning.

Som framgår av ovan kan god gravvårdskultur ändras över tid och hänsyn måste tas till den tid vi lever i. Den ökade individualismen måste också få möjlighet att uttryckas på kyrkogården. Ett samhälle förändras och den förändringen stannar inte vid kyrkogårdsgrinden.

Rådet konstaterade också att det finns ett antal domar som är vägledande i vad som kan betraktas som god gravvårdskultur.

Etiska rådet tog också upp en frågeställning angående en kistlund där gravplatserna är upplåtna med gravrätter. I samband med en renovering av kistlunden, från en klippt gräsyta till en mera ängsbetonad yta, har frågan ställts om det är lämpligt att upplåta gravplatserna med gravrätter. Eller skulle det vara möjligt att upplåta gravplatser utan gravrätt på samma sätt som i en askgravlund?

Till frågeställningen från Helsingborg hör också frågan om det är etiskt korrekt att gravsätta tre kistor utan släktskap ovanpå varandra i kistlunden?

Etiska rådet anser frågan om gravrätt eller inte gravrätt är en administrativ fråga som Helsingborg äger. Rådet ser dock inte att det skulle finnas några etiska hinder i vägen för att upplåta gravplats utan gravrätt.

Beträffande frågan om att gravsätta flera kistor ovanpå varandra ser inte rådet något oetiskt i detta. Det förhållandet finns alltid vid en återanvändning av en äldre gravplats. Ett tillräckligt jordlager som åtskiljer respektive stoft ska alltid finnas i aktuella gravar. Som alltid är det viktigt att informera berörda om vilka förutsättningar som gäller, för att de ska kunna ta ställning till i vilken form de vill ha gravsättningen.


§ 4.

Nästa möte

Nästa möte beslutades till onsdagen den 2 mars 2022 kl. 13.00.

Platsen för mötet beslutades vara SKKF:s kansli, Sveavägen 116, Stockholm

Justeras

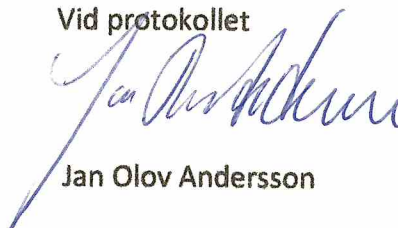


Kathrin Flossing



Örjan Wallin

Vid protokollet



Jan Olov Andersson